

- Hoe vaak wordt er nu op verschillende plekken in de stad afval opgehaald. (met name focus op Centrum) En hoe verhoudt die frequentie zich tot eerdere situatie?
- Kunnen we nadenken over een vorm waarin we toch kliko's in het centrum plaatsen, of bedrijven hiertoe verplicht stellen? Hierover heeft ze al kort met Hester gesproken.
- Probleem van ingewikkeldheid handhaving op veel bedrijfsafval, dat het intensief is om alle vuilnis door te zoeken en echt te verbaliseren. Wat zijn eigenlijk de regels voor bedrijfs-horecaafval?
- Op welke manier zorgt statiegeld blikjes/flesjes voor een verergering van de problematiek?
- De kern van onze eigen aanpak om afvalproblematiek tegen te gaan, welke maatregelen zijn hierin het belangrijkste?

Bewoners produceren per oer 1 kilo afval per dag. Daar komt nog het afval bij van bedrijven en bezoekers. Om dat in te zamelen en op te ruimen werken we dag in dag uit met meer dan 500 wagens en meer dan 1000 medewerkers in de stad. We kijken blijvend naar manieren om slimmer in te zamelen en reinigen waar dat nodig is. We zien ook dat eenmaal schoongemaakt er snel weer afval ontstaat. Ook ontstaat er vaak afval wanneer er al een zak naast een container ligt, zelfs als de container niet vol is. Voor een groot deel gaat dit dus ook over het gedrag van Amsterdammers.

Zeker nu de zakken en afvalbakken worden opengebroken door statiegeldverzamelaars zijn veel plekken behoorlijk vies geworden. Daarom benadrukken we bij de verpakkingindustrie dat er meer inspanning inzamelmogelijkheden moeten komen en roepen we bewoners, ondernemers en bezoekers op om op juist hun afval aan te bieden. Daarnaast treffen we maatregelen: zie verderop in dit stuk.

In de hele stad halen we in principe afval op via ondergrondse containers. Op sommige plekken in het centrum lukt dit niet. Dit komt door een tekort aan ruimte boven én onder de grond, maar ook door zwakke bruggen en kades waar zware wagens die (ondergrondse) containers moeten legen niet meer over heen kunnen rijden. Op deze plekken in het centrum wordt het afval nog met zakken ingezameld. Veel zakken worden te vroeg op straat gezet en opengebroken door dieren of statiegeldverzamelaars waardoor er meer rommel ontstaat. Daarnaast is zakkeninzameling zwaar werk waar we onze medewerkers niet meer aan willen blootstellen. Momenteel zijn we bezig met pilot in de 9 straatjes om te kijken naar alternatieven voor

zakkeninzameling, zodat er geen afvalzakken meer op straat hoeven te staan. We verwachten dit jaar een beslissing te nemen over hoe we hier in de toekomst en voor het hele centrum mee omgaan. Een belangrijk streven daarbij is: geen afvalzakken meer op straat en geen zware (en vervuilende) voertuigen.

Ondergrondse containers legen we meestal drie keer per week en op sommige plekken vaker. Bij plekken met zakkeninzameling gaan we twee keer per week langs.

In het hele centrum gaan we dus toe naar geen afval meer op straat aanbieden. We maken maximaal gebruik van ondergrondse containers waar het kan. Daar waar het niet kan komt een alternatief inzamelsysteem (bijvoorbeeld via water of afval op afspraak, zoals nu in de 9 straatjes). Uiteraard zien we dat het afvalprobleem niet kan wachten. Tot we overgaan naar een nieuw systeem plaatsen we daarom tijdelijk bovengrondse containers en kliko's waar dat kan. Op de Nieuwendijk mag sinds 1 juli al geen afval meer op straat staan. Het afval kan gebracht worden naar een van de ondergrondse containers op de Nieuwezijds Voorburgwal. Afval van ondernemers met een commercieel contract mag binnen de vastgestelde aanbiedtijden wel worden aangeboden. Om ook die afvalzakken van straat te halen is met de commerciële inzamelaars afgesproken dat contracten niet meer aangeboden mogen worden voor zakkeninzameling en dat bestaande contracten voor zakkeninzameling worden omgezet naar contracten voor afvalinzameling met rolcontainers (kliko's). Op de Nieuwendijk mag niets meer op straat staan en hebben we controle uitgevoerd op passende contracten; dit concept willen we ook meer plekken uitrollen.

Afval van bedrijven kan door de gemeente worden ingezameld via het reinigingsrecht mits het niet meer dan 9 zakken per week zijn. Bedrijven kunnen hun afval anders laten inzamelen door commerciële inzamelaars. Wettelijk is bepaald dat huishoudelijk afval en bedrijfsafval via een commercieel contract niet door één partij ingezameld mag worden. Gevolg is dat er verschillende inzamelaars door de al drukke straten rijden. Om dat te voorkomen hebben we een pilot in de 9 straatjes waar we huishoudelijk en bedrijfsafval tegelijk inzamelen, omdat dit een pilot betreft (aangevraagd bij het Rijk) mag hiermee worden geëxperimenteerd. Dit afval samen heet dan 'stedelijk afval'.

Bedrijven (ook horecabedrijven) mogen tot 9 zakken per week dus het zogeheten reinigingsrecht betalen. Dat is goedkoper dan een commercieel contract afsluiten om je afval te verwerken. Echter zien we in de praktijk dat veel bedrijven misbruik maken van dit reinigingsrecht. Ze bieden meer afval aan dan dat is afgesproken of bieden afval aan terwijl ze niet eens reinigingsrecht betalen. Dit voorjaar hebben we dan ook een aanpak aangekondigd om dit tegen te gaan.

Om de overlast tegen te gaan van commerciële contracten zijn er inmiddels strengere regels waaronder kortere tijdsvakken om het afval aan te bieden en de verplichting om adresgegevens van de ondernemer en de inzamelaar op een container te vermelden. In de regels die gaan worden vastgesteld wordt opgenomen dat ondernemers met een commercieel afvalinzamelcontract geen afvalzakken op straat mogen aanbieden.

Bedrijven mogen hun bedrijfsafval tussen 06.00 uur en 11.00 uur op de stoep voor uw bedrijf zetten om door hun afvalinzamelaar te laten ophalen. Soms moet dit in rolcontainers aangeboden worden en mogen er geen afvalzakken ernaast aangeboden worden. In de toekomst moet elke rolcontainer voorzien zijn van een adressticker van het bedrijf. Verder hebben bedrijven een zorgplicht voor het opruimen van afval (zoals etensresten, verpakkingen of drinkwaren of ander zwerfafval), het schoonhouden van de omgeving rondom een bedrijf (in een straal van 25 meter) en het plaatsen en tijdig legen van (een) afvalbak(ken). Sommige ondernemers helpen ons goed met het schoonhouden van de stad, andere minder. Het verzamelen van statiegeldblikjes en flesjes maakt de overlast helaas alleen maar groter.

We handhaven en beboeten in de hele stad op overtredingen door bedrijven bij het aanbieden van (bedrijfs)afval. Dat kan door constatering op heterdaad of door adressen te achterhalen in het afval. Dit werk is erg arbeidsintensief en de toezicht en handhavingscapaciteit hiervoor beperkt. Vanaf zomer 2023 is de inzet in stadsdeel Centrum uitgebreid met het Aanpak Bijplaatsingen-fietsteam. Om de zichtbaarheid van deze inzet te vergroten wordt al het gecontroleerde foutief aangeboden afval (gemarkeerd) onderzocht. Het afval wordt in een oranje zak gestopt en deze zakken worden door inzameling binnen een aantal dagen meegenomen. Het boetebedrag is voor burgers (natuurlijke personen) 110 euro en voor bedrijven (rechtspersonen) 550 euro.

De boetes zijn voor burgers (natuurlijke personen) is €110 bij recidive (na twee keer) is de boete €1.250. Voor bedrijven (rechtspersonen) is dit €550 en na twee keer (recidive) is dit €2.500 per gemaakte overtreding.

Op het openbreken van afvalbakken kan handhaving alleen optreden als zij dat zien gebeuren en er daadwerkelijk schade wordt veroorzaakt. Het is echter geen doel om inzamelaars (vaak dakloze mensen) te beboeten.

Het statiegeldsysteem is belegd bij het bedrijfsleven vanuit 'producentenverantwoordelijkheid', volgens het principe 'de vervuiler betaalt'. Producenten (van bier, frisdrank, etc.) zijn verantwoordelijk om een volwaardig inzamelsysteem voor statiegeldproducten in te richten. Daar zijn te tot nu onvoldoende in geslaagd en daardoor heeft het probleem zich naar de openbare ruimte verplaatst.

Het college is van mening dat het aan de ondernemers en verpakkingsindustrie is om te zorgen dat er genoeg inzamelplekken voor blikjes en flesjes zijn, en er zo min mogelijk verpakkingen in het zwerfafval terecht komen. Het college pleit voor een innameplicht die inhoudt dat als je blikjes verkoopt, je ze ook moet innemen voor statiegeld. Nu zijn alle grote verkooppunten (meer dan 200 vierkante meter winkeloppervlak) verplicht in te nemen en kleine verkooppunten niet. We spreken de verpakkingsindustrie hierop aan en roepen hen op om hun verantwoordelijkheid te nemen en snel effectieve maatregelen te treffen. Tot die tijd zoeken we samen en ook binnen onze eigen mogelijkheden naar oplossingen.

Statiegeld Nederland en Verpact (verpakkingsindustrie) hebben aangegeven de urgentie van de situatie in te zien, hard te werken aan het oplossen van de problemen en bereid te zijn kosten te vergoeden van maatregelen die de inzameling van statiegeldblikjes en -flesjes bevorderen. We hebben afgesproken daarbij te helpen. Zo gaan we gezamenlijk onderzoeken of er bulk-inleverpunten gerealiseerd kunnen worden in de stad. Dit om verzamelaars van statiegeld beter te faciliteren en supermarkten te ontlasten waar verzamelaars grote hoeveelheden blikjes en flesjes komen inleveren. In samenwerking met Verpact zijn onder meer tijdens Koningsdag, Bevrijdingsdag en het evenement DGTL tijdelijke statiegeld inleverpunten geplaatst. Deze maatregelen zijn actief onder de aandacht gebracht en ondersteund door de communicatiecampagne met rapper Donnie. Ook voor toekomstige evenementen zoals de Pride, Banne Bruist

Festival en Sluis en Bruggenfeest (Weesp) gaan we hierop samen met Verpact inzetten. Daarnaast gaan we gezamenlijk onderzoeken op welke overdekte gemeentelijke locaties, onder voorwaarden, statiegeldautomaten kunnen worden geplaatst. Verder gaan we in gesprek met organisaties zoals NS, ProRail, GVB en Q-Park om inzichtelijk te maken welke (on)mogelijkheden er zijn om op locaties van deze organisaties (meer) statiegeldautomaten te kunnen plaatsen. En tot slot gaan we een statiegeld-inleverzuil testen voor evenementen tijdens de Marathon van Amsterdam, het Grachtenfestival en voor locaties waar veel overlast is van afvalbakken die worden opengemaakt om er blikjes en flesjes uit te halen.

Op drukke plekken in het centrum worden de afvalbakken standaard zes keer per dag geleegd. In aanvulling hierop zetten we sinds augustus 2023 extra reinigers in die afvalbakken sluiten en de rommel er omheen opruimen.

Om onze stad schoon te houden, zetten we in op (1) het voorkomen van afval, (2) het op orde houden van de aanbodmogelijkheden zoals schone, beschikbare en toegankelijke afvalbakken en containers, (3) het informeren en motiveren van bewoners en ondernemers om hun afval op een juiste manier aan te bieden, (4) het reinigen op de plaatsen waar afval niet juist is aangeboden en momenten waar het nodig is, (5) het samenwerken met bewoners, ondernemers en andere partners, en (6) voor een zo hoogwaardig mogelijke verwerking met zo veel mogelijk hergebruik. Om de toegenomen vervuiling aan te pakken zijn extra middelen uitgetrokken. Voor 2024 gaat dit om ruim 12 miljoen euro aan extra middelen. Hiermee zetten we o.a. extra medewerkers in en focussen we ons extra op de gebieden in de stadsdelen met de grootste problemen op dit terrein (de "hotspots"). Omdat alleen het opruimen van zwerfafval geen duurzame oplossing is om zwerfafval tegen te gaan, is ook inzet nodig op het voorkomen ervan. Dat vraagt om ander gedrag van bezoekers, bewoners en bedrijven en om afvalpreventie. In de Begroting 2025 is incidenteel € 10 miljoen vrijgemaakt voor extra inzet op een schoner Amsterdam.